

Kære medlem,

Stemningen på de finansielle markeder har været præget af en fortælling om, at de stigende renter nu har toppet og vil være faldende, og juni valgte den amerikanske centralbank ikke at hæve renten yderligere. Disse signaler har investorerne reageret positivt på.

Men senest har både den amerikanske og den europæiske centralbank så indikeret, at der formentlig vil komme yderligere rentestigninger, hvilket investorerne så reagerede negativt på, med faldende kurser til følge.

Generelt går inflationen den rigtige vej, og det ser ud til af recessionsfaren er dalet – om end ikke helt afblæst. Sidst i juni var det især overraskende gode amerikanske vækstsignaler – med fremgang i ordreindgang, forbrugertillid og på boligmarkedet – der reducerede den seneste tids recessionsbekymring hos investorerne.

Men inflationen ligger stadig et stykke væk fra målsætningen på 2 pct. Derfor er analytikere og markedet generelt enige om, at endnu en renteforhøjelse vil komme i løbet af de næste par måneder. Derefter er der en bred konsensus om, at så vil rentetoppen formentlig være nået, og fokus vil ændre sig mod hvornår og hvor hurtigt renten så vil falde.

I Danmark er inflationen faldet kraftigt de seneste måneder, hvilket bl.a. skyldes de meget lavere energipriser i forhold til sidste sommer. Lønningerne i Danmark er generelt på vej

opad, og det vil i sidste ende kunne sætte sig i priserne og dermed inflationen.

Samlet set giver det forsat lidt uro på pengemarkederne med udsving i kurser, og derved også i afkast.

I information om din pension vil man som vanligt se formuesammensætning og afkast for 2023 frem til og med udgangen af juni måned. Du vil også kunne læse professor Michael Møllers artikel "de hurtige beslutninger: Sparer du op det rigtige sted og i de rigtige aktiver?".

Hvis du er overenskomstansat i Forsvaret eller ved Beredskabsstyrelsen på CS' aftaleområde, er det meget relevant, at du læser artiklen om ændringer i din obligatoriske forsikringsordning.

Der er ligeledes en artikel om, at Professor Michael Møller er stoppet som rådgiver i fonden, og en notits om ændringer i bestyrelsen samt ansættelse af ny medarbejder i fonden.

God læselyst - I ønskes alle en rigtig god sommer.

Med venlig hilsen

Pernille Reuter Eriksen
Formand

FORMUENS SAMMENSÆTNING OG AFKAST 30-06-2023:

	01-01-2023	30-06-2023	Afkast i pct.
Risikoafdelingen	pct. Fordeling	pct. Fordeling	Året til dato
Danske Aktier	23,0%	20,1%	9,9%
Udenlandske Aktier	74,2%	78,1%	12,3%
Erhvervsobligationer	1,8%	1,0%	2,7%
Ejendomme	0,0%	0,0%	0,0%
Bankindestående	1,0%	0,8%	2,7%
Risiko afd. Formue - før omk.	100,0%	100,0%	11,6%

	01-01-2023	30-06-2023	Afkast i pct.
Obligationsafdelingen	pct. Fordeling	pct. Fordeling	Året til dato
Stat og Realkredit obligationer	88,6%	88,7%	-1,4%
udenlandske obligationer	0,0%	0,0%	0,0%
Indeksobligationer	6,2%	6,2%	4,8%
Bankindestående	5,2%	5,1%	0,2%
Obligations afd. Formue før omk.	100,0%	100,0%	-1,0%

Kontantafdelingen	100,0%	100,0%	0,2%
--------------------------	---------------	---------------	-------------

Valgt Risikoprofil	Afkast som p.a. sats	Afkast procent året til dato
Høj Risiko	17,0%	8,4%
Mellem Risiko	10,7%	5,3%
Lav Risiko	4,3%	2,2%
Kontantafdelingen	0,4%	0,2%

**EKSPEDITIONSTIDER I
CS PENSIONS FOND**

Ekspeditionstider i CS Pensionsfond er uændret

Mandag til torsdag 9:00 – 15:00
Fredag fra 09:30 – 14:00

I sommerferieperioden, har vi dog
reduceret bemanning.

DE HURTIGE BESLUTNINGER: SPARER DU OP DET RIGTIGE STED OG I DE RIGTIGE AKTIVER?

Artikel nr. 4 ud af 5 af professor Michael Møller

Der er to beslutninger på pensionsområdet, som er lette at gennemføre. Det betyder ikke, at beslutningerne er lette at træffe, det betyder blot, at de ikke kræver andet end et museklik; du behøver ikke at sætte dit forbrug ned eller lignende ubehageligt.

Den ene beslutning forudsætter, at du har bestemt dig til at spare op frivilligt. Spørgsmålet er her, om du skal indbetale frivilligt på en pensionsordning med løbende udbetaling (enten hos CS Pensionsfond eller andetsteds), eller om du skal spare op i frie midler. I sidstnævnte tilfælde betaler du indkomstskat her og nu i stedet for at udskyde skatten til det tidspunkt, hvor du får pengene udbetalt som pension.

Der er mange myter om fordelene ved at spare op i pensionsregi frem for privat. Mange har en ide om, at det er en stor fordel at udskyde skat. Det korte svar er, at det er ikke til at afgøre. Der ligger i hvert fald ikke sikre gevinster og venter på dig. Spørgsmålet er umådeligt kompliceret. Mange bliver forvildede i tanken om fradrag. De føler, at det kun koster dem 48 kr. at spare 100 kr. op på pension, fordi skattevæsenet betaler de sidste 52 kr. (hvis de betaler topskat). Det er isoleret set rigtigt. Men uheldigvis bliver pensionsopsparingen inkl. efterfølgende formuevækst beskattet igen, når pengene hæves. Og pga. samspilsproblemer med folkepension kan skatten blive endnu højere. Så nogle gange er det bedst at spare op i beskattede penge. Ingen ved, om skatten på udbetalte pensioner en dag hæves, fordi det er lettere at beskatte pensionister, end det er at beskatte lønmodtagere. Lønmodtagere kan vælge at arbejde mindre, hvis skatten hæves. Pensionister har ingen valgmuligheder.

Hertil kommer, at specielt for den, der har gæld, er der fordele ved at spare op ved at få pengene udbetalt og betale gæld tilbage fremfor ved at skyde opsparingen ind på pension. Har du f.eks. realkreditgæld, betaler du en rentemarginal til realkreditinstituttet på måske 1,5% om året. Derudover er der den fordel ved at spare op i frie midler, at det giver mere frihed. Får du behov for at hjælpe dine børn, er det forholdsvis let at optage et lån i den store friværdi i boligen, eller at hæve af bankkontoen eller sælge af investeringsbeviserne. Din pensionsopsparing er ikke så let at bruge til den slags!

Så lad det være sagt helt klart: Det er ikke sikkert, at det er en fordel at spare op i form af "ubeskattede penge".

Beregningerne er mange og usikre, så tro ikke på folk med faste meninger. Jeg selv kan godt lide at betale gæld tilbage, det forenkler økonomien 😊. Enkelthed i økonomien er godt i sig selv. Tro ikke, at det er godt at have gæld.

Det andet spørgsmål er specielt relevant i forbindelse med dit valg af pulje. Har du den rigtige risiko, givet dine økonomiske forhold?

Dit vigtigste valg er mellem at investere din pensionsformue i CS Pensionsfond enten 75% i aktier, 50% i aktier eller kun 25% i aktier.

Det forventede afkast af aktier er større end ved investering i obligationer. Det taler selvfølgelig for investering i aktier. Til gengæld er de mere risikable. Så der er ikke noget klart svar på, hvor meget, man skal investere i aktier og hvor meget i obligationer. Hvis du ikke foretager dig noget, bliver din formue investeret automatisk efter din alder. Når du er ung, er 75% af pengene i aktier, senere når du fylder 50 år bliver du automatisk flyttet over i afdelingen med 50% i aktier, og du ender i afdelingen med 25% i aktier, når du fylder 60 år. Men hvis du har en god økonomi eller du også har tjenestemandspension, bør du overveje at investere mere i aktier. Dvs. en tjenestemand på 55 år bør måske vælge selv at skifte til afdelingen med 75% aktier.

Det kan gøres med få klik på fondens hjemmeside (cspensionsfond.dk), hvor der er en formular til formålet (Skift af Risikoprofil).

ÆNDRET DÆKNING I FORSIKRINGSORDNING

Alle overenskomstansatte i Forsvaret eller Beredskabsstyrelsen på CS' aftaleområde er omfattet af den obligatoriske pensionsforsikring. Forsikringen (aftale 85011-1) er tegnet i Forenede Gruppeliv (FG).

Med virkning fra 1. oktober 2023 ændres forsikringsdækningen, idet engangsudbetalingen ved ægtefælle/samlevers død erstattes af en tilsvarende engangsudbetaling ved medlemmets egen erhvervsudygtighed. Medlemmets betaling ændrer sig ikke.

Ændringen giver medlemmet en bedre dækning ved afsked fra forsvaret grundet helbredsmæssige forhold og det vurderes at denne forbedring er bedre for flertallet af fondens medlemmer. Dette skal også ses i sammenhæng med at erhvervsfrekvensen (tilknytningen til arbejdsmarkedet) for kvinder i dag er tilnærmelsesvist på samme niveau som for mænd, hvorfor udbetaling ved ægtefælles/samlevers død

ofte vil være ensbetydende med en unødvendig dobbeltdækning, idet den almindelige dødsfaldssum også vil være et element i en eventuel ægtefælles pensionsforsikring.

Neden for ses forsikringsdækningen før og efter ændringerne træder i kraft.

Til og med september måned 2023 er forsikringsdækningen følgende (uændret):

- ved **medlemmets død** udbetales 710.000 kr. + en løbende rente for hvert barn under 21 år på 35.000 kr. årligt
- er **medlemmets erhvervsudygtighed** efter lægelig vurdering nedsat med 2/3 før det fyldte 67. år, udbetales en løbende rente 142.000 kr. årligt, så længe erhvervsvenen er nedsat, dog længst til det 67. år. Efter afskedigelsesdatoen udbetales renten, minus skat, med 1/12 hver måned
- ved **ægtefælle/samlevers* død** udbetales 427.000 kr.

**Samlever: Ved samlever forstås, hvis man har boet sammen i ægteskabslignende forhold. Enten i de sidste 2 år før dødsfaldet eller har/har haft barn sammen eller venter barn.*

Pr. 1. oktober 2023 er forsikringsdækningen følgende (ændring):

- ved **medlemmets død** udbetales 710.000 kr. + en løbende rente for hvert barn under 21 år på 35.000 kr. årligt
- er **medlemmets erhvervsudygtighed** efter lægelig vurdering nedsat med 2/3 før det fyldte 67. år, udbetales en løbende rente 142.000 kr. årligt, så længe erhvervsvenen er nedsat, dog længst til det 67. år. Efter afskedigelsesdatoen udbetales renten, minus skat, med 1/12 hver måned
- er **medlemmets erhvervsudygtighed** efter lægelig vurdering varigt nedsat med 2/3 før det fyldte 67. år, udbetales 400.000 kr.

I 2023 er den samlede månedlige præmie på pensionsforsikringen 361,74 kr. inkl. AM-bidrag (uændret i forhold til 2022). Præmien er opdelt som følger:

- 90 kr. pr. mdr. til dækning ved dødsfald samt invalidsum (pr. 1. oktober 2023). Skattekode 5 uden fradrag.
- 271,74 kr. (250 kr. pr. mdr. + 8 % AM-bidrag 21,74 kr. til dækning ved invalide og børnerente. Skattekode 1 med fradrag.

Fastsættelse af forsikringspræmien er udregnet på baggrund af indeksering – antal forsikrede, antal skader og alderssammensætning.

Ordningens opsparede bonusreserve anvendes til reduktion af den faktiske præmie. Den over for medlemmet opkrævede præmie er godt 1/3 af den faktiske præmie overfor FG.

NY MEDARBEJDER TIL FONDEN

Pr. 1. maj 2023 fik fonden ny medarbejder, **Mathias Eckéll**, der er uddannet cand.jur. fra Københavns Universitet. Mathias får primært til opgave at styre og være ansvarlig for fondens compliance- og risikofunktioner samt proces og kommunikation med tilsynsmyndighed.

PROFESSOR MICHAEL MØLLER TAKKER AF!

Professor Michael Møller har været tilknyttet CS Pensionsfond som rådgiver siden 1983 og har således i høj grad været medvirkende til, at fonden er der, hvor den er i dag.

Michael Møller fylder snart 72 år og har nu valgt at træde tilbage efter 40 år som rådgiver for fonden. Han har dog forsikret, at han stadig gerne vil

stå til rådighed i forbindelse med artikler til fondens "Information om din pension".

Michael Møller har været en eminent rådgiver. Han er bl.a. fadder til fondens investeringsfilosofi om, at enkelthed betaler sig, og at en passiv investeringsstrategi på den lange bane slår den mere aktive.

Han har i den grad forstået, at man som rådgiver skal sætte sig ind i modtagerens sted og forstå dennes behov. Forståelse for beslutningstagerens viden, kontekst, forståelsespræferencer, mål og aktuelle udfordringer er centralt i enhver rådgivning, og det har han i den grad forstået.

De færreste evner som Michael Møller at omsætte teori til praksis. I alle sammenhænge er han en forbilledlig formidler, der på en pædagogisk, skarp og humoristisk måde evner at gøre vanskeligt tilgængeligt stof forståeligt, uden at gå på kompromis med nuancerne i problemstillingerne eller det teoretiske og empiriske grundlag. I bestyrelsen har han, som økonomisk/finansiel ekspert og rådgiver, fremmet både kvaliteten af debatten og forståelsen for de belyste emner.

Mange medlemmer i fonden har tillige haft glæde og udbytte af Michael Møllers formidlingstalent på repræsentantskabsmøder, og gennem hans mange skriftlige artikler. Hans artikler er og har været kendetegnet ved at være konkrete, aktuelle og med en god portion humor. Michael Møller formår bl.a. at illustrere, at konklusioner ofte er mere komplicerede end som så, og at man derfor generelt skal passe på med at have alt for fastlåste meninger - og samtidig være varsom med at overvurdere egne evner i forhold til finansielle og pensionsmæssige forhold.

Michael Møller er fortsat tilknyttet Institut for Finansiering på CBS og forsker inden for en bred vifte af områder med speciel interesse for danske forhold. Han har bl.a. skrevet bøger om "Personal Finance", incitamentsaflytning, kunst og økonomi, det danske realkreditsystem samt virksomheden og kapitalmarkedet.

Michael Møller har tillige ofte været flittigt brugt af medierne og har desuden skrevet et meget stort antal kommentarer, analyser og kronikker. Michael Møller har været medlem af en række bestyrelser, bl.a. Danmarks Nationalbanks bestyrelse, ligesom han har siddet i en lang række udvalg og kommissioner, f.eks. Skattekommissionen.

Michael Møller har modtaget forskellige priser, senest "Finansforeningens Hæderspris" i 2016.

Det er således en kæmpe kapacitet, der nu træder tilbage som rådgiver for CS Pensionsfond. Men fonden hviler og forsætter på et rigtig godt, solidt og veldrevet fundament, og det er ikke mindst Michael Møllers fortjeneste.

ÆNDRINGER I FONDENS BESTYRELSE

Tilbage i juni 2022 fik fonden et nyt eksternt bestyrelsesmedlem, **Thorbjørn Lundholm Dahl**. Thorbjørn er til daglig ansat i Danske Bank som Deputy Head of Group Sustainability. Foruden rigtig stærke bestyrelses- og bankkompetencer tilfører Thorbjørn også fonden vigtig viden om bæredygtighed.

Den 1. maj 2023, er professor **Ken Lamdahl Bechmann** blevet medlem af fondens bestyrelse. Ken er til daglig professor ved Institut for Finansiering på Copenhagen Business School, hvor han specialiserer sig i spillet mellem finansiering og Corporate Governance, kompetencer der med garanti vil komme fonden til gavn.

Samtidig er **Jan Hoffman** pr. 31. maj 2023 stoppet som bestyrelsesmedlem, og fonden takker for et rigtig godt samarbejde gennem de sidste 2 år.

